

ÉLŐ ERDÉLY EGYESÜLET

Gyimesközeplok

HONISMERETI ESSZÉ

ANTAL ORSOLYA
GYIMESKÖZÉPLOK
ÁRPÁD-HÁZI SZENT ERZSÉBET RÓMAI KATOLIKUS
LÍCEUM

2014

„Otthona sokféle lehet az embernek, hazája csak egy van.” (Popper Péter)

Ezelőtt sok, nagyon sok évvel kerültek ide a csángók a Gyimesekbe. A csángó nevünket onnan kaptuk, hogy el csángáltunk más székely népcsoportoktól. Egész Gyimes a Tatros folyó völgyében húzódik végig, amelybe jobbról-balról számtalan, keskeny mellékvölgy, úgynevezett patakok torkollanak bele. Területünk eredetileg öt szomszédos csíki székely község tulajdona volt. A 17-századtól kezdték legelőként benépesíteni mostani lakóhelyünket. A legelső település Gyimesbükk volt, a második Gyimesközéplak és a harmadik Gyimesfelsőlak.

Vérünkben van a csángó eredetünk szeretete. Nagyon ritka az az ember, aki nem szereti a csángó szokásokat. Én személy szerint nagyon szeretem, például mindig felveszem a csángós ruhát, amikor csak olyan alkalmat találok. Nekünk csángóknak jellegzetes viseletünk van, eltér Erdély más magyar lakta falvainak viseletétől, mert a miénk egy alsó, fehér szoknyából, úgynevezett pendeből, egy fehér, szépen kihímezett, csipkés ingből, ezeket egymásra, a derekat egyenesen tartó, vastag, színes övből, egy szőtt, durva anyagú, fekete szoknyából úgynevezett karincából, egy rá következő keskeny bernyócból (vékony öv), egy báránybőrből készített, kihímezett bunda jön rá, majd a fejére kötött fiataloknak piros-rózsás, idősebbeknek pedig fekete vagy valamilyen sötét színű kendőből és a spanglis, pántos cipőkből áll a nőknél.

1. kép: Jómagam csángóson.

A férfiaknál pedig egy fehér nadrágból, úgynevezett gagyából, egy hosszú, derékig érő ingből, ezeket szépen egymásra tartó széles derék sziúból, a bundából, majd végül a kalapból és a félcipőkből áll.

2. kép: Csángó legény

Köztudott, hogy az én településem híres a tánc táborairól, nálunk többnyire mindenki szeret és tud is táncolni. Mondhatni, hogy kifogásokat keresünk, hogy egy-egy fesztivált, bált megszervezhessünk. Emlékeim szerint eddig megrendezésre került itt kosarasbál, hordósbál, tizenhét éves bál, szüreti bál, tánc táborok stb.

Ezek a bál, fesztivál, a falu nyugalma, a természetközeli világ és a hagyományos életmód annyira elbűvölőek itt Középkölkön, hogy a Magyarországon született Halász Péter, néprajzkutató is hozzánk költözött. Elmondásai szerint nem szerette a nyüzsgő várost, ezért inkább a nyugalmat választotta, amelyet egyszer Moldovában keresett, de idővel itt talált meg. Éppen a híres Vak Zoli bácsi udvarán épített házat, ahol testközeli kapcsolatban lehet a csángókkal, azok szokásaival, életmódjukkal.

Felbecsülhetetlen érzés az, amikor az ember kinn van a csend mámorában a saját kalibájánál és a saját állatait rendezheti. Nálunk korán kezdődik a kalibások napja, mert hat óra fele kelünk. Reggel-este megfejjük a teheneket, a tejből sajtot készítünk. Most jelenleg fenn a hegyen vannak teheneink, borjúk, kutyáink, tyúkaink és régen voltak lovaink, disznóink is. Személy szerint én is szoktam kijárni egyedül és szerencsére még nem történt semmi gond, amikor én voltam, még sosem jött éjjel a medve. De előfordult azonban, hogy édesapám egyedül volt kinn és feltűnt neki, hogy egész este erőst ugattak a kutyák. Gondolta, hogy nincs semmi baj, de olyan 11 óra fele ki kellett menjen, mert a medve odament a legelőkhöz. Amikor kinyitott az ajtót és a lámpával ijedtében kifelé világított nem látott egyebet, csak két virító, zöld szemet. De jelzem, hogy ez még olyan korán volt, hogy még senki nem volt ki költözve. Egy olyan 5-10 perces kiabálás után a medve jobbnak látta, hogy elmenjen és tovább állt. De a lényeg az, hogy akkor sem történt semmi baj és amikor én járok, akkor sem történik semmi. Nekem addig magyarázták, hogy nem kell féljek, mert a kalibába nem jön be a medve, hogy már nem félek és egyedül is elmegyek, ott meg csak élvezem a csendet és a nyugalmat. Nálunk nem úgy van, hogy csak muszájból csinálja az ember a dolgokat, hanem szeretni is kell, mert hanem meglátja a kezed munkáján - tartják az öregek.

Nálunk még mindig él a kaláka szelleme, ami azt jelenti, hogy segítünk szomszédainknak, rokonainknak szénát csinálni, krumplit művelni. Édesanya és más háziasszonyok

hagyományos ételekkel szokták várni a kalákásokat. Ilyenek a túrós puliszka, túrós laska, galuska - töltöttkáposzta, öntött csalán meg saláta levesek és más ilyen régebbi dolgok.

Megéri a Csíkszeredától 40 km-re lévő településünkre ellátogatni, mert itt találkozni lehet a gazdálkodás minden fortélyával, a viselettel és magával a csángó életmóddal. Erre a célra szolgál egy Hagyományőrző ház. Ahogy Csík felülről jövünk, a hegyen átjövünk elsőként Gyimesfelsőlokra érünk. Itt nagy nézettségnek örvend a Berszán Lajos pap bácsi által építtetett Árpád-házi Szent Erzsébet Római Katolikus Gimnázium. Onnan lentebb jövünk, ha Boros-pataka szádánál járunk, akkor már Középkon vagyunk. Borosra megéri felmenni, mert nagy multságokat szoktak rendezni a Skanzen Panzióban. Lentebb bal kéz felől van Sötét-pataka, ahol a borvizet töltik. Innen már jól látható a templomunk, a Bűnbánó Mária-Magdolna templom, falunk ékessége, a mellette lévő plébániával együtt. A templomon alul van a mostani Kápolna-pataka, amely régen Tankók-pataka volt. A patak szádában van a Majláth Gusztáv Károly általános iskola 1-4 és 5-8 tagozata. Az 5-8 tagozattal szemben, egy szűk völgyecskeben húzódik Antalok-pataka, ahol jómagam is lakom. Innentől lefele nagy plakátok jelzik, hogy érünk le a minden érdeklődőt sok szeretettel fogadó Csillag Panzióhoz. Ide bárki benézhet, akár megszállni szeretne vagy csak egy hűsítő italt elfogyasztana. Ezen alul már csak a pékség, a Néptanács, az orvosi rendelő, a Rendőrség, a benzinkút és pár ház található csak Középkonból, no meg Hidegség, amely olyan nagy területet ölel magába és lakossága is olyan nagyszámú, hogy akár önálló település is lehetne. (Nevezetességeivel együtt külön érdemes bemutatni!)

Hát, íme e csendes, békés település dióhéjban összesűrített bemutatása, ebben a pár oldalban. Sok szeretettel várunk minden kedves látogatót. Egy kis segítség az idetaláláshoz :)

3. kép: Térkép

